

Undervisningsbeskrivelse

Stamoplysninger til brug ved prøver til gymnasiale uddannelser

Termin	August 2023 – Maj 2024
Institution	Kolding HF og VUC
Uddannelse	HF (2årig) & HFe
Fag og niveau	Samfundsfag B
Lærer(e)	Line Kirstine Jensen
Hold	saB1

Oversigt over gennemførte undervisningsforløb

Titel 1	Politiske partiers ideologi og adfærd
Titel 2	Demokrati og rettigheder
Titel 3	Identitetsdannelse i et multikulturelt samfund (langt forløb)
Titel 4	Velfærdsstaten i en globaliseret verden (langt forløb)
Titel 5	EU

Titel 1	Politiske partiers ideologi og adfærd
Indhold	<p>Kernestof: Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”Luk samfundet op!” (2022) af Peter Brøndum og Thor Banke Hansen: https://iso.ibog.forlagetcolumbus.dk/</p> <ul style="list-style-type: none">- Socialkonservatisme og nationalkonservatisme <p>Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”PolitikNU” (2022) af Jørgen Goul Andersen (et.al): https://politik-nu.systeme.dk/</p> <ul style="list-style-type: none">- Liberalisme- Socialliberalisme- Nyliberalisme- Konservatisme- Socialisme- Socialdemokratisme <p>Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”Politikbogen” (2022) af Jakob Glenstrup Jensby (et.al): https://politikbogen.ibog.forlagetcolumbus.dk/</p> <ul style="list-style-type: none">- 6.1 Hvem er vælgerne, og er der forskellige typer af vælgere?- Forskellige vælgertyper- Den klassiske sociologiske teori om vælgeradfærd- Den socialpsykologiske teori om vælgeradfærd (Michigan-modellen)- Rationelle teorier om vælgeradfærd (rational choice)- Downs og Fiorina – egoistisk nyttemaksimering og retrospektiv bedømmelse (Pocketbook)- Issue voting-teori og nærheds- og retningsmodellen <p>Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”SamfNU B” (2022) af Søren Malling (et.al): https://samfnub.systeme.dk/</p> <ul style="list-style-type: none">- 3. Politiske partier og ideologier- 3.1 Ideologier- 3.1.1 De klassiske ideologiers grundantagelser- 3.3.1 Den liberale familie- 3.3.2 Den konservative familie- 3.3.3 Den socialistiske familie- 3.4 Aktuelle politiske skillelinjer- 3.4.1 Hvordan opstår nye partier?- 3.4.2 Partiadfærd- 3.1.2 Populisme og ideologi <p>Uddrag af ”Frihed” (Tænkepauser) af Hans-Jørgen Schanz, Aarhus Universitetsforlag 2012, 40-45</p> <p>Introlitteratur om metode: Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”SamfNU B” (2022) af Søren Malling (et.al): https://samfnub.systeme.dk/</p> <ul style="list-style-type: none">- 11.2 Kvantitativ metode

- 11.3 Kvalitativ metode
- 11.4 Komparativ metode
- 11.6 Hvordan læser du en tabel?
- 11.7 De taksonomiske niveauer

53 ns.

Supplerende Stof:

- Uddrag af "Fra socialstat til minimalstat" af Anders Fogh Rasmussen
- Uddrag af "Den syge kapitalisme" af Peter Hummelgaard Thomsen
- Uddrag af "De fire isbjerge" af Per Stig Møller
- LA 2035-plan - <https://www.liberalalliance.dk/wp-content/uploads/2022/04/Liberal-Alliances-2035-plan-1.pdf>
- Konservatives 2030 skatteplan - <https://konservative.dk/skatteplan/>
- Socialdemokratiets 2030 plan - <https://fm.dk/udgivelser/2022/september/dk2030-et-groennere-sikrere-og-staerkere-danmark-2030/>
- Artikel "Alex Vanopslagh vil have mere kæft, trit og retning i folkeskolen" - Avisen Danmark - 27.05.2023
- Artikel "Regeringen undergraver dansk kultur og fællesskab" - Berlingske - 15.01.2023
- Artikel "Det store forsvindingsnummer" - Berlingske - 19.05.2023
- Artikel "Farvel til distriktsskolen" - Weekendavisen - 18.02.2022
- Artikel "Flugten til privatskolerne er positiv" - Herning Folkeblad - 16.07.2021
- Podcast "Hvor blev ideologierne af?" - #dkpol på Altinget - 28.07.2023
- Artikel "SVM-regeringen savner kærlighed, men der er i øjeblikket ingen, der gider elske den" - Avisen Danmark - 15.01.2023
- Statistik: Meningsmåling "mandatfordeling" - www.dr.dk - 15.06.23
- Statistik: Meningsmåling "vælgervandring fra Socialdemokratiet" - www.dr.dk - 15.06.23
- Artikel "Nye tal: Næsten hvert tredje, der vil stemme SF i dag, stemte S ved valget" - Information - 19.04.2023
- Podcast "Valgkampens vigtigste vælger" - Genstart på DR - 06.09.2022
- Statistik: De vigtigste emner i valgkampen
- Kilde: Disse emner er de vigtigste for danskerne under valgkampen, vurderer eksperter - www.tv2.dk - 05.10.2022
- Artikel "Bred akutplan kommer blødende sygehusvæsen til undsætning" - Avisen Danmark - 13.03.2023
- Artikel "S kalder afskaffelse af helligdag "den mest skånsomme løsning"" - Avisen Danmark - 04.02.2023
- Statistik: Meningsmåling - www.dr.dk - 28.04.2023
- Artikel "Nye tal: Næsten hver tredje, der vil stemme SF i dag, stemte S ved valget" - Information - 19.04.2023
- Artikel "Debat: Danmarksdemokraterne er ved at blive det nye arbejderparti" - Jyllands-Posten - 08.05.2023

29 ns. + statistik, film- og lydmateriale

Omfang

26 timer

Særlige fokuspunkter	Læreplanens §2.2. Kernestof - politiske ideologier, skillelinjer og partiadfærd Metode: - komparativ, kvantitativ og kvalitativ metode <u>Kernebegreber</u> Ideologi, menneskesyn, samfundssyn Liberalisme, fri ejendomsret, kapitalisme, økonomisk og politisk liberalisme, socialliberalisme, neoliberalisme, liberale politiske partier i Folketinget Konservatisme, fællesskab, tradition, hierarki, pragmatisme, socialkonservatisme, nationalkonservatisme, konservative partier i Folketinget Socialisme, lighed, frihed, solidaritet, stærk stat, pligter & rettigheder, socialistiske partier i Folketinget, kommunisme, socialdemokratisme Isaiah Berlin (positiv og negativ frihed) Klassevælger/issue-vælger/kernevælger/marginalvælger, Angus Campbell (Michigan-modellen), economic man, Anthony Downs (Rational choice teorien), issue voting-teorien Værdipolitik & fordelingspolitik, catch-all partier, klassepartier mediepartier, Bjørn Molin (Molins model), Anthony Downs (Medianvælgerteorien), Kaare Strøm (Vote-, Office- og Policy-seeking) Populismens kendetegn
Væsentligste arbejdsformer	Læreroplæg, læseøvelser, matrix-gruppearbejde, quizzer, læsning og analyse af politisk primærlitteratur, analyse af tv-udsendelser

Titel 2	Demokrati og rettigheder
Indhold	<p>Kernestof: Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”SamfNU B” (2022) af Søren Malling (et.al): https://samfnub.systime.dk/</p> <ul style="list-style-type: none">- 4.1 Hvad er politik?- 4.1.1 Det politiske system- 4.1.2 Indflydelse i det politiske system- 4.2.1 Klassiske former for politisk deltagelse- 4.3.2 Lovgivningsprocessen- 4.3.1 De forskellige politiske niveauer i Danmark- 5.2 Rettigheder og pligter i demokratiet- 5.2.1 Udvikling i borgerrettighederne- 5.2.3 Hvordan har det danske demokrati det?- 5.2.4 Menneskerettigheder og globalt medborgerskab under pres- 5.3 Hvad er magt?- 5.3.1 Magt som relation- 5.4 Ligestilling i Danmark og verden- 4.2.2 Mediernes rolle i demokratiet- 4.2.3 Nye demokratiske deltagelseskanaler – fri tale og fake news- 6.1.1 Massemedier, sociale medier og nichemedier- 6.1.2 Mediernes betydning i demokratiet- 6.1.3 Medier og meningsdannelse – i et magtperspektiv- 6.3.1 Virtuelle fællesskaber og virtuelle interaktioner- 6.3.3 Overvågning- 5. Demokrati – hvorfor og hvordan?- 5.1 Moderne demokrati- 5.1.1 Demokratiopfattelser- 5.1.3 Demokrati rundt om i verden- 5.1.4 Suverænitæt og konventioner <p>Om Alf Ross og Hal Koch (demokratisyn): http://static.uvm.dk/Publikationer/2008/demokratikanon/kap30.html 2,3 ns.</p> <p>Om Parlamentarisme: https://www.ft.dk/da/leksikon/Parlamentarisme 43,4 ns.</p> <p>Supplerende Stof: - Interaktiv statistik - kort "Global Freedom Status" - freedomhouse - 2023 https://freedomhouse.org/explore-the-map?type=fiw&year=2023 - Mette Frederiksen nåede nye højder - men flere af hendes ledende ministre fik tæv af vælgere - Berlingske - 04.11.2022 - Inger Støjberg går til angreb på barselsregler og überfeminister – Berlingske - 17.08.2022 - Artikel "Forsker: Danmark knækker over i et demokratisk A- og B-hold" - Jyllands-Posten - 10.06.2023</p>

	<p>- Video: Shoshana Zuboff on 'surveillance capitalism' and how tech companies are always watching us - https://www.youtube.com/watch?v=QL4bz3QXWEo</p> <p>- Statistik: Historisk mange kvinder i Folketinget fra 'Et glasloft er brudt' - www.dr.dk - 03.11.2022</p> <p>Artikel "Debat: Velkommen til det hvideste folketing længe" - Politiken - 12.11.2022</p> <p>- Statistik: Demokratisk selvtillid blandt unge fordelt på uddannelse fra 'Demokratianalysen 2022' - Dansk Ungdoms Fællesråd - 2022</p> <p>- Artikel "Debat: Vi mangler faglærte debattører" - Information - 21.02.2023</p> <p>- Artikel "Ny bog undersøger udbredt populisme blandt danskerne" - Information - 17.02.2023</p> <p>17,5 ns. + statistikker og filmmateriale</p>
Omfang	17 timer
Særlige fokuspunkter	<p>Læreplanens §2.2. Kernestof</p> <ul style="list-style-type: none">- politisk meningsdannelse og medier, herunder adfærd på de sociale medier- magtbegreber og demokratiopfattelser samt rettigheder og pligter i et demokratisk samfund, herunder ligestilling mellem kønnene- politiske beslutningsprocesser i Danmark i en global sammenhæng, herunder de politiske systemer i Danmark og EU. <p>Metode</p> <ul style="list-style-type: none">- komparativ, kvantitativ og kvalitativ metode <p>Kernebegreber</p> <p>Demokrati, autokrati, teokrati, teknokrati, semi-demokrati, repræsentativt demokrati, direkte demokrati, Alf Ross (Demokrati som et middel), Hal Koch (demokrati som en livsstil), Jürgen Habermas (deliberativt demokrati), David Easton (Det politiske system), politisk deltagelse, lovgivningsprocessen, negativ parlamentarisme</p> <p>Statens, regionernes og kommunernes opgaver, NATO, FN, EU, staternes suverænitet, EU-domstolen</p> <p>Grundloven (pligter og rettigheder), T.H. Marshall (civile, politiske og sociale rettigheder), narturret vs. positiv ret, direkte/indirekte magt, dagsordenssættende magt, strukturel magt, diskursiv magt, 4 Forklaringer på ulighed mellem kønnene (Den magtteoretiske forklaring, den kønskonstruerede forklaring, den formelle forklaring, den biologiske forklaring)</p> <p>Magtens tredeling, den fjerde statsmagt, medierne som vagthund / jagthund / skødehund, nyhedskriterier, sociale medier, fake news, modtagerorientering vs. afsenderorientering, priming, framing</p> <p>Jürgen Habermas (Livsverden, systemet - systemet koloniserer livsverdenen), Michel Foucault (overvågning som disciplinering, panoptikonfængsel), cookies, segmentering, afskærmede virkelighedsbobler, spin</p>
Væsentligste arbejdsformer	Læreroplæg, læseøvelser, gruppearbejde, quizzer, walk-and-talks og synopsis-skrivning.

Titel 3	Identitetsdannelse i et multikulturelt samfund
Indhold	<p>Kernestof</p> <p>Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”Sociologiens kernestof” (2022) af Morten Hansen Thorndal: https://sociologiskernestof.ibog.forlagetcolumbus.dk/</p> <ul style="list-style-type: none">- 4.2: Anthony Giddens og individets selvfortælling- 4.3: Hvem vil jeg være? - om det reflekterede individ- 2.2: Et individ bliver til- 5.4: Når anerkendelsen foregår i hastighed - om Hartmut Rosa- Den teknologiske acceleration- Acceleration af social forandring- Acceleration af livstempoet- Reaktionen mod accelerationen- 7.2: Jeg er speciel og enestående - om individets singularisering- 7.3: Det singulære individ i digitaliseringens tidsalder- 7.5: Shakespeare eller selfie - om følelsernes betydning- 8.2: Behovet for at præsentere sig selv - Erving Goffman- 8.3: Livet som et skuespil- 8.4: Selvpræsentation på de sociale medier - Joshua Meyrowitz- 9.1: Familien og familietyper- 13.2: Når der skabes orden i ens handlinger- Habitus – mellem struktur og aktør- Bourdieus fire kapitalformer- Bourdieu og den symbolske vold- 13.1: Social arv - nogle nedslag- 13.3: Kan man gøre noget? <p>Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”Luk samfundet op!” (2022) af Peter Brøndum og Thor Banke Hansen: https://iso.ibog.forlagetcolumbus.dk/</p> <ul style="list-style-type: none">- Kapitel 3: Samfund og individ- 3.1: Det traditionelle samfund- 3.2: Det moderne samfund- 4.4: Basil Bernstein - sproget er en kode, som har betydning- Dobbeltsocialisering- Familietyper og multisocialisering <p>Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”Ærkedansker perkerdansker” (2022) af Morten Hansen Thorndal: https://samfnub.systeme.dk/</p> <ul style="list-style-type: none">- 3.2: Når dobbeltsocialiseringen bliver en del af integrationen- 3.3: De etniske minoriteter og dobbeltsocialiseringen- 3.15: Forbrugersamfundet og de defekte forbrugere - Zygmunt Baumans samtidsdiagnose- 3.9: To teoretiske perspektiver på integration- Kapitel 1: "Skik følge - land fly" - en introduktion- 1.0: Hvem er det, der skal integreres?- 1.1: Hvem er de, og hvor kommer de fra?- 1.2: Integration - "at forbinde en mangfoldighed til en helhed"

- 3.14: Fra medborger til modborger - etniske minoriteters radikalisering
- 4.5: Integration på danske virksomheder - et spørgsmål om kultur
- De seks kulturelle dimensioner i Danmark og en sammenligning af lande
- 4.6: Integration på arbejdsmarkedet - hvad siger virksomhederne?
- 2.2: Issue-voting og indvandrerpolitik i Danmark
- 2.3: Indvandring og integration - en ny skillelinje
- 2.7: De politiske partier og spørgsmålet om indvandrere - hvordan tager de stilling?
- 2.10: Folket mod eliten - populismens indtog i den politiske debat
- 4.0: Indvandrere og efterkommere i Danmark - en økonomisk byrde?
- 4.1: Indvandrere og efterkommere på det danske arbejdsmarked - hvordan ser det ud?
- 4.3: Uddannelse og arbejde - status, erkendelse eller selvrealisering?

Udvalgte danske partiers politik på udlændinge/indvandreområdet – fundet på partierne hjemmesider (socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Venstre, Radikale Venstre, Konservative, Nye Borgerlige)

110 ns.

Supplerende Stof

- Dokumentar: "Overleverne 1:3" – tv2 – 2018
- Dokumentar: "En syg forskel" - www.dr.dk - 2016
- Statistik: Figur 3.3 + 3.4 + 3.13 fra rapporten "Børn og deres familier" - Danmarks Statistik - 2018
- Artikel "Folkemøde: Er skærme gift – eller en gave til de unges fællesskaber?" - www.sn.dk - 15.06.2023
- Statistik: Figur 2.3.1. fra "Den Nationale Sundhedsprofil" - Sundhedsstyrelsen - 2020
- Artikel "Derfor er kulturen en kampplads" - Flensborg Avis - 08.07.2022
- Artikel "'Wild west' for de kongelige børn" - B.T. - 26.07.2022
- Statistik: Figuren "De 20% fattigste i barndommen" fra "Det er blevet sværere at klatre op ad indkomststigen fra bunden" - ae.dk - 17.07.2020
- Artikel "Biblioteket mindsker ikke social ulighed" - Fagmagasinet "Perspektiv" (nr.2) - 25.02.2022
- Artikel "Vi middelklassebørn skal stoppe med at påstå, at vi har brudt den sociale arv" - Information - 06.06.2022
- Statistik: Figur 3 fra "The Making and Unmaking of Opportunity: Educational Mobility in 20th Century-Denmark" - Rockwoolfonden - 2021
- TEDtalk "How economic inequality harms societies - Richard Wilkinson" - ted.com - 2011
- Artikel "Skoleledere: Nogle børn taler dårligere dansk end før nedlukningen" - www.dr.dk - 14.05.2021
- Podcast: "Generationen" episode "2:4 - P" - www.dr.dk - 22.06.2021
- Statistik: Figur 6.1 + 6.6 og Tabel 6.8 + 6.10 fra rapporten "Indvandrere i Danmark 2021" - Danmarks Statistik - 2021
- Statistik: Figur 2.1 og 2.2 fra "Indvandrere i Danmark 2022" - Danmarks Statistik - 2022

	<p>- Statistik: Figuren "Uddannelse afgør holdning til indvandring" fra "Danskernes bekymring for indvandring er historisk stor – men færre efterlyser stramminger" - mandag morgen - 21.10.2019</p> <p>- Artikel "Socialdemokratiet er faret vild i et forsøg på at matche den yderste højrefløjs udlændingepolitik" - Politiken - 23.04.2021</p> <p>- Statistik: Figur 2.1 + 2.2 + 2.4 + 2.5 + 2.13 fra rapporten "Indvandrere i Danmark 2021" - Danmarks Statistik – 2021</p> <p>- Statistik: Stærk sammenhæng mellem forældres og børns uddannelsesniveau fra "Færre børn af ufaglærte får en uddannelse, men særlige uddannelsesstilbud vinder indpas" - Arbejdernes Erhvervsråd - 27-02-2023</p> <p>Artikel "Danmark bruger flere penge på at uddanne stærke familiers børn" - Politiken - 31.03.2023</p> <p>Statistik: Samlet undervisningsudgift for hele uddannelsen fra "Offentlige omkostninger til uddannelse" - Arbejdernes Erhvervsråd - 04-03-2019</p> <p>Artikel "Debat: Venstrefløjen skal tale om det personlige ansvar" - Berlingske - 21.04.2023</p> <p>Statistik: Den usynlige tråd fra "Den usynlige tråd" - Rockwool Fonden - Juni 2022</p> <p>18 ns. + statistikker og filmmateriale</p>
Omfang	30 timer
Særlige fokuspunkter	<p>Læreplanens §2.2. Kernestof</p> <ul style="list-style-type: none">- identitetsdannelse og socialisering- politisk meningsdannelse og medier, herunder adfærd på de sociale medier- social differentiering og kulturelle mønstre i forskellige lande, herunder Danmark <p>Metode:</p> <ul style="list-style-type: none">- komparativ, kvantitativ og kvalitativ metode <p>Kernebegreber:</p> <p>Myren i det traditionelle samfund, sneglen i det moderne samfund, kamæleon det senmoderne samfund</p> <p>Anthony Giddens (Det reflekseive individ, aftraditionisering adskillelse af tid og rum, udlejring i sociale sammenhænge, eksistentiel angst og tvivl, det rene forhold, "ansigtsløse relationer")</p> <p>Primær socialisering, sekundær socialisering, dobbeltsocialisering, social kontrol, status, rolle, rollekonflikt, ændringer i familiens rolle</p> <p>Hartmut Rosa (Højhastighedssamfundet, fremmedgørelse, den teknologiske acceleration, accelerationen af social forandring, acceleration af livstempoet, konkurrencelogikken, social kappestrid, præstation)</p> <p>Andreas Reckwitz (Individets singularisering, singularisering og digitalisering, Kulturel og maskinel singularisering, billeder som autencitetsmarkør, FOMO, kulturkapitalisme)</p> <p>Erving Goffman (Sociale forhandlinger, sociale roller, backstage, frontstage, idealisering)</p> <p>Joshua Meyrowitz (deep Backstage, middle Region, forward frontstage)</p> <p>Pierre Bourdieu (Habitus, social kapital, økonomisk kapital, kulturel kapital, felter), agent-struktur</p>

	<p>Social arv (negative og positiv), materielle forskelle og kognitive forskelle, Bernstein (sprogets betydning), mønsterbrydere, stratifikation, generationsmobilitet, karrieremobiliteten</p> <p>Dobbeltsoialisering (Lars Dencik), jeg-kultur og vi-kultur (Yvonne Mørk), Axel Honneths anerkendelsessfærer, Zygmund Bauman (den flydende modernitet, defekte forbrugere, menneskeligt affald, turisten, vagabonden,</p> <p>Indvandringsparadokset (Slavoj Zizek), push-faktorer og pull-faktorer, integration/assimilation/segregation, reel integration (Finn Aaberg), medborger/modborger, generationel nihilisme (Oliver Roy)</p> <p>Kulturens seks dimensioner - Geert Hofstede (magtdistance, individualisme vs. kollektivism, maskulinitet vs. femininitet, usikkerhedsundvigelse, langsigtet vs. kortsigtet livsorientering, behovsudskydelse)</p> <p>Issue-voting, indvandring og rational choice-teori, egeninteresse (Anthony Downs), Molin's model, ret og pligt, folket og eliten (Pippa Norris og Ronald Inglehart)</p> <p>De danske politiske partiers holdning til indvandring</p> <p>Indvandreres nettobidrag til de offentlige finanser, indvandreres nytteværdi, humanitære hensyn, beskæftigelsesfrekvensen</p>
Væsentligste arbejdsformer	<p>Læreroplæg, læseøvelser, gruppearbejde, quizzer, podcasts, walk-and-talks, analyse af podcast og dokumentar og arbejde med synopsis-skrivning.</p>

Titel 4	Velfærdsstaten i en globaliseret verden
Indhold	<p>Kernestof: Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”SamfNU B” (2022) af Søren Malling (et.al): https://samfnub.systime.dk/</p> <ul style="list-style-type: none">- 7. Velfærd – rammen om et godt liv- 7.1 Hvem skal sikre velfærden?- 7.1.1 Den residuale velfærdsmodel- 7.1.2 Den universelle velfærdsmodel- 7.1.3 Den selektive velfærdsmodel- 7.1.4 Modellernes styrker og forskelle- 7.2 Den danske velfærdsmodel- 7.2.1 Krise og pres på den danske velfærdsmodel- 7.2.2 Den sociale kontrakt- 7.3 Velfærdens fremtid- 7.3.1 Den danske velfærdsmodels styrker- 7.3.2 Den danske velfærdsmodels svagheder- 7.3.3 Hvilke trusler står den danske velfærdsmodel overfor?- 7.3.4 Hvilke muligheder har vi for at tilpasse den danske velfærdsmodel?- 8.2 Flere udfordringer for velfærdsstaten- 8.2.1 Globaliseringen- 8.2.2 Mangel på arbejdskraft som velfærdsudfordring- 8.1 Hvad er velfærd?- 8.1.1 Velfærdsprincipper- 8.1.2 Styringsprincipper- 8.3 Konkurrencestaten og den 4. industrielle revolution- 8.3.1 Løsningsmodel 1: Konkurrencestaten- 8.3.2 Løsningsmodel 2: Innovationsstrategien- 9.1 Økonomisk sammenhæng og økonomiske mål- 9.1.1 Økonomiske mål og målkonflikter- 9. Økonomi- 9.2 Økonomisk politik – kan vi styre økonomien?- 9.2.1 Makroøkonomisk politik- 9.2.2 Finanspolitik- 9.2.3 Pengepolitik- 9.3 Strukturpolitik og arbejdsmarked- 9.3.1 Strukturpolitik- 9.3.2 Arbejdsmarkedet- 9.3.3 Arbejdsmarkedspolitik og flexicurity- 9.5. Økonomisk globalisering og konkurrenceevne- 9.5.1. Årsager til økonomisk globalisering- 9.5.2. Hvad betyder økonomiske globalisering for Danmark?- 9.5.3. Konkurrenceevne- 9.6.1 Hvordan kan økonomisk vækst belaste vores miljø og klima?- 9.6.2 Hvordan kan vi undersøge den miljø- og klimamæssige belastning?- 9.6.3 Hvordan får vi omstillet vores økonomiske adfærd, så den bliver mere bæredygtig?

Uddrag af ”Flexisme” af Rasmus Willig & Anders Ejrnæs - Hans Reitzels Forlag
- 1. udgave - 2018 - s. 43-45

Nedenstående kapitler er fra I-bogen ” Klima og bæredygtighed - i
samfundsfagligt perspektiv” (2024) af Morten Hasselbalch (et.al): [https://xn--
klimaogbredygtighed-sxb.ibog.forlagetcolumbus.dk/](https://xn--klimaogbredygtighed-sxb.ibog.forlagetcolumbus.dk/)

- 1.1: Mennesket forandrer klimaet
- 1.2: Hvorfor forandrer klimaet sig?
- 1.4: Hvad karakteriserer den antropocæne tidsalder?
- 4.1: Hvad er vækstøkonomi, og hvordan har den domineret økonomisk tænkning?
- 4.1.1: Den neoliberale økonomi
- 4.1.2: Økonomi som videnskab udtrykt i teorier og modeller
- 4.2: Giver det mening at tænke i en vækstbaseret samfundsøkonomi, når Jordens ressourcer er begrænsede?
- 4.2: Giver det mening at tænke i en vækstbaseret samfundsøkonomi, når Jordens ressourcer er begrænsede?
- 4.2.1: Klimaforandringer og ulighed
- 4.4: Hvordan kan vi med økonomiske instrumenter bekæmpe klimaforandringerne?
- 4.4.1: Markedsfejl og eksternaliteter
- 4.4.2: Strukturpolitik i kampen mod klimaforandringerne
- 4.4.3: Kontraktiv finanspolitik i kampen mod klimaforandringer
- 4.4.4: Ekspansiv finanspolitik - Green New Deal i USA
- 4.5: En økonomi i balance? Doughnutøkonomi - en ny økonomisk model for det 21. århundrede?
- 4.5.1: Hvad er doughnutten?
- 4.5.2: Syv principper for en fremtidig økonomi
- 4.5.4: Den danske doughnut

107,2 ns.

Supplerende Stof:

- Film: “Sorry We Missed You” - Instruktør: Ken Loach – 2019
- Statistik: Figur 1 + 4 + 6 fra "DI Prognose: Udsigt til historisk lav ledighed" - februar 2022
- Statistik: Figur "Eksport og import af varer og tjenester" fra - Nyt fra Danmarks Statistik - 09.11.2023 - Nr. 374
- Statistik: Figur "Den offentlige saldo" fra - Nyt fra Danmarks Statistik - 28.09.2023 - 332
- Artikel "Debat: Det store velfærdssvindelnúmer" - Berlingske - 19.05.2023
- Artikel "Ekspert: Når flere danskere pensionerer sig selv tidligt i livet, kommer velfærdssamfundet under pres" - www.avisendanmark.dk - 24.07.2022
- Statistik: Figurene "Indkomststigning efter decilgrænser" og "Lavindkomstfamilier i pct. af befolkningen" fra "Fakta om indkomster og formue" - Danmarks statistik - 27.02.2019
- Statistik: Tabel 2.2. fra "Formueredegørelse 2021" - cepos - 25.08.202
- Statistik: Figur "Gini-koefficienten" fra - Nyt fra Danmarks Statistik - 24.11.2022 - 397

- Podcast: "Mette Frederiksen i krydsild" - Slotsholmen (dr) - 03.10.2023
- Statistik: "Andelen af beskæftigede" - Nyt fra Danmarks Statistik - 01.11.2022 - Nr. 367
- Statistik: "Ændring i ledighedsprocenten i Danmark og eu" - Nyt fra Danmarks Statistik - 3. november 2021 - Nr. 391
- Statistik: Figur 1 fra "Kontanthjælp: Hvor meget får man udbetalt?" - cepos.dk - 16.02.2022
- Statistik: Figur 1 fra "Offentlige omkostninger til uddannelse" - ae.dk - 04.03.2019
- Statistik: Tabel 7.1 fra "Regionale lægevagter og Akuttelefonen 1813" - vive.dk - 2018
- Statistik: Tabellen 'Grundydelse' fra "Honorartabel dagtid - Overenskomst om almen praksis" - laeger.dk - 2022
- Statistik: Figur 9 fra "folkebiblioteker, bøger og andet godt" - cepos.dk - 11.10.2017
- Statistik: Figuren 'Bruttoløn for 10 største faggrupper i kommuner og regioner' fra "Hvad tjener en offentligt ansat?" - cepos.dk - 02.02.2022
- Artikel "Nedskæringer kan få solidarisk dagpengesystem til at kollapse" - Politiken - 01.08.2020
- Artikel "Velfærdsforsikringer er blevet allemandseje. Men de svageste er ikke med" - Kristeligt Dagblad - 02.09.2022
- Statistik: Nye dagpengeforringelser giver dødsstød til flexicurity - cevea.dk - 23.11.2017
- Statistik: Figur fra "Socialdemokratiets bagland kræver indgreb fra regeringen - dagpengene fortsætter med at tabe værdi" - tv2east.dk - 12.01.2020
- Statistik: Figur fra "Genopret trygheden i dagpengesystemet" - ase.dk - november 2019
- Statistik: Figur fra "Kortere dagpengeperiode har ikke ført til længere opsigelsesvarsler" - cepos.dk - 06.08.2020
- Statistik: Figur 1 + 2 + 20 - Dianalyse: Økonomisk politik og analyse - 01.02.2022
- Statistik: "Antal ledige stillinger i den private sektor" - Nyt fra Danmarks Statistik - 26.05.2023 - Nr. 183
- Statistik: "Ledighedsandele fordelt på jobsøgningstid" - Nyt fra Danmarks Statistik - 23.11.2022 - Nr. 392
- Statistik: Figurer fra "Nyt lys over skattely: 9.000 milliarder dollar er gemt af vejen" - mm.dk - 29.10.2017
- Artikel "Velfærds krisen kan ikke løses uden civilsamfundet" - Altinget.dk - 21.11.2022
- Artikel "Sig farvel til velfærds- og konkurrencestat: Her er den vej, vi skal gå" - Berlingske - 03.06.2022
- Statistik: Figur fra "Danskerne er ramt af historisk stort fald i reallønnen" - Finans - 01.07.2022
- Artikel "Trods største lønstigning i 20 år styrkes konkurrenceevnen" - Børsen - 08.12.2023
- Artikel: Debatindlæg "Alternativet om Roundup: Den danske regering handler mod bedre vidende" - Altinget - 13.10.2023
- Notat vedrørende fordele og ulemper ved brug af bekæmpelsesmidler - AU - 27.08.2010

	<p>- Artikel: "Grøn statsstøtte er det nye sort. Måske er det den bedste klimanydelse i årevis" - Zetland - 16.02.2023</p> <p>- Artikel "Regeringens grønne fortælling under angreb: Partier efterlyser handling" - Berlingske - 03.01.2024</p> <p>- Podcast: "Olie deler vandene" - Genstart DR - 18.12.2023</p> <p>- Statistik: Diverse selvvalgte statistikker fra hjemmesiden https://goodlife.leeds.ac.uk/</p> <p>- Statistik: EU-harmoniseret prisindeks (inflationstal fra Danmark) - egne udtræk fra https://www.statistikbanken.dk/pris117 - 03.05.2023</p> <p>- Artikel "Finansloven. Vi vil skabe tryghed om danskernes økonomi" - Avisen Danmark - 28.04.2023</p> <p>- Statistik: Løn og reallønsudvikling 2009-2022 fra "Trods stort lønhop: Største reallønsfald i 20 år" - Akademikerbladet - 29.11.2022</p> <p>- Artikel "Nyt forlig giver solidt praj om lønstigning de næste to år" - Politiken - 03.03.2023</p> <p>Statistik: Gennemsnitsrenten på danskernes realkreditgæld er steget markant fra "Højere renter på boliglån efter rentetilpasning i januar" - Danmarks Nationalbank - 27.02.2023</p> <p>- Artikel "Postkort fra Kettel til Wammen - kom ind i kampen om at slå inflationen ned" - Berlingske - 16.03.2023</p> <p>36,5 ns. + statistik og filmmateriale</p>
Omfang	35 timer
Særlige fokuspunkter	<p>Læreplanens §2.2. Kernestof</p> <ul style="list-style-type: none">- velfærdsprincipper, herunder stat, marked og civilsamfund- det økonomiske kredsløb, økonomiske mål, herunder bæredygtig udvikling, og økonomisk styring nationalt og regionalt- globaliseringens og EU's betydning for den økonomiske udvikling i Danmark, herunder konkurrenceevne og arbejdsmarkedsforhold <p>Metode</p> <ul style="list-style-type: none">- komparativ, kvantitativ og kvalitativ metode <p>Kernebegreber</p> <p>Velfærd, velstand, velfærdstrekanten (stat, marked, civilsamfund), den residuale velfærdsmodel, den universelle velfærdsmodel, den selektive velfærdsmodel, Staten som aktiv omfordeler (John Maynard Keynes), markedsmekanismen (Adam Smith), Gini-koefficienten</p> <p>Højkonjunktur i 1960'erne, demografiske udvikling, forsørgerbyrden, den sociale kontrakt</p> <p>Meritokrati og meritokratiets tyranni</p> <p>Flexicurity-modellen, kompensationsgrad, Laffer-kurven (Arthur Laffer), livskvalitet (tillid), flexploitation</p> <p>Velfærdsstatens udfordringer (globalisering (kryptovalutaer + skattely), europæisering, migration, individualisering, mangel på arbejdskraft), outsourcing, universelt velfærdsprincip, selektivt velfærdsprincip, CEPOS, CEVEA</p> <p>Velfærdsstatens fire principper, den udbyggede velfærdstrekant</p> <p>Konkurrencestaten (Ove Kaj Pedersen), den sociale investeringsstat, den tredje vej (Anthony Giddens), innovationsstrategien</p>

	<p>Det økonomiske kredsløb, de samfundsøkonomiske mål (økonomisk vækst, lav arbejdsløshed, inflation, betalingsbalancen, det offentlige budget), målkonflikter Makroøkonomi, den samlede efterspørgsel, høj- og lavkonjunktur, finanspolitik (ekspansiv og kontraktiv), økonomiske kausalkæder Pengepolitik (ekspansiv og kontraktiv), valutasamarbejde med EU Strukturpolitik, subsidier, erhvervsfrekvensen, konjunkturarbejdsløshed vs. strukturel arbejdsløshed, flaskehalse, strategier for at øge arbejdsudbuddet (strammingsstrategien, incitamentsstrategi, opkvalificeringsstrategi) Økonomisk globalisering (handel og produktion), FDI (Foreign direct investments), outsourcing, interdependens, handelsbarrierer, "race to the bottom", udfordringer og muligheder for dansk økonomi i en globaliseret økonomi, konkurrenceevne Eksternaliteter, udledning af drivhusgasser, det økologiske fodaftryk, biokapaciteten, "Overshoot Day", klimakonferencerne (COP), styringsmekanismer Menneskeskabte klimaforandringer, årsager til klimaforandringerne, den antropocæne tidsalder, de ni planetære grænser, økonomisk vækst som problem, den neoliberale økonomi, mål for miljø- og klimabelastning (det økologiske fodaftryk, biokapacitet, earth overshoot day) Styringsmekanismer, markedsfejl, eksternaliteter, fælles goder, fælledens tragedie (Garrett Hardin), finanspolitik og klimakamp Klimaforandringer og ulighed, elefantkurven (Branko Milanovic), klimaretfærdighed, doughnut-økonomi (Kate Raworth), syv principper for en fremtidig økonomi (Kate Raworth), cirkulær økonomi</p>
Væsentligste arbejdsformer	Læreroplæg, læseøvelser, gruppearbejde, quizzer, filmanalyse, læsning og analyse af politisk primærlitteratur, walk-and-talks og synopsis-skrivning.

Titel 5	EU
Indhold	<p>Kernestof: Nedenstående kapitler er fra I-bogen ”SamfNU B” (2022) af Søren Malling (et.al): https://samfnub.systime.dk/</p> <ul style="list-style-type: none">- 10. EU i Europa og verden – løsning eller problem?- 10.1 EU's grundlag- 10.1.1 Europa i krig- 10.1.2 Europa i verden- 10.1.3 Europæisk integration- 10.2 EU's spilleregler- 10.2.1 EU's interesser- 10.2.2 EU's grundlov- 10.2.3 EU's kompetencer- 10.2.4 EU's magtdeling- 10.3 EU's problemer og muligheder- 10.3.2 EU & sociale forhold- 10.3.3 EU & miljø- 10.3.4 EU's borgere- 10.3.1 EU & økonomi- 9.4 Danmark i den globale økonomi- 9.4.1 Danmark og EU- 9.4.2 EU og økonomisk politik <p>De danske forbehold https://www.eu.dk/da/danmark-i-eu/de-danske-forbehold Hvad var forsvarsforbeholdet https://www.eu.dk/da/faq/alle-faqs/hvad-er-forsvarsforbeholdet</p> <p>30 ns.</p> <p>Supplerende Stof:</p> <ul style="list-style-type: none">- Artikel: Krigen skubber EU tættere på fælles forsvarsunion og tryktester traktaten - www.altinget.dk - 10.03.23- Artikel: Liberal Alliance tager en markant drejning i partiets EU-kurs - 04.02.2024 - Fyns Amts Avis- Margrethe Vestager: Det gør ikke nationalstaten svagere, at EU er blevet stærkere - www.raeson.dk - 24.01.2023- Boganmeldelse: 'Kapitalens Europa' er et udemokratisk Europa, mener forfatter til ny bog - via.ritzau - 29.04.22- Statistik: "Er du tilfreds med, hvordan demokratiet virker i EU?" fra "A glimpse of certainty in uncertain times" - 2020 - EU- Artikel: Staten kæmper med at hente SU-millioner hjem - Fyns Amts Avis - 09.02.2023- Statistik: "Har du svært ved at betale dine regninger i slutningen af måneden?" fra "A glimpse of certainty in uncertain times" - 2020 - EU- Statistik: "EU's styrker og udfordringer" - figur 2 & 3 fra "Standard Eurobarometer 96 Vinter 2021 -2022" - 2022 - EU

	<p>- Statistik: "Medianindkomsten per husstand i EU 2010 og 2020" fra "Quality of life indicators - material living conditions"- Eurostat - januar 2022</p> <p>- Artikel: Sådan rammer renteeksplosionen Danmark - DI Business - 08.03.2023</p> <p>- Statistik: "Danmarks saldo og gæld 2019-2022" fra Nyt fra Danmarks Statistik - 26.10.2023 - Nr. 366</p> <p>- Statistik: "Gældskvoter i EU, 2021" fra Gældskrisen i EU er en trussel mod dansk finanspolitisk holdbarhed og selvstændighed - CEPOS - 03.03.2023</p> <p>- Artikel: Nu går den ikke længere: EU-landene skal sænke deres gæld - Nordjyske Stiftstidende - 27.04.2023</p> <p>- Statistik: "Offentlig underskud/overskud (ØMU-saldo). 2022" fra Danmark havde igen i 2022 EU's største overskud - Danmarks Statistik - 27.04.2023</p> <p>- Artikel: Europas gæld er skræmmende høj. Men sparepolitik er endnu farligere- Information - 27.04.2023</p> <p>20 ns. + statistik</p>
Omfang	17 timer
Særlige fokuspunkter	<p>Læreplanens §2.2. Kernestof</p> <p>- social differentiering og kulturelle mønstre i forskellige lande, herunder Danmark</p> <p>- politiske beslutningsprocesser i Danmark i en global sammenhæng, herunder de politiske systemer i Danmark og EU</p> <p>- globaliseringens og EU's betydning for den økonomiske udvikling i Danmark, herunder konkurrenceevne og arbejdsmarkedsforhold</p> <p>Metode</p> <p>- komparativ, kvantitativ og kvalitativ metode</p> <p>Kernebegræber</p> <p>EU's mål, union, overstatsligt samarbejde vs. mellemstatsligt samarbejde, det indre marked</p> <p>Integration, integration i dybden, integration i bredden, disintegration, den socialliberale tese vs. den neoliberale tese, Brexit, protektionisme</p> <p>Modsatrettede interesser, Lissabon-traktaten, formel suverænitet vs. reel suverænitet, enekompetence vs. delt kompetence, understøttende tiltag, de 4 forbehold</p> <p>Beslutningsstrukturen i EU, EU-parlamentet, rådet, EU-kommissionen, Det Europæiske Råd, EU-domstolen, medlemslandene, tokammersystem, føderation</p> <p>'Den femte frihed', EU's ydre grænser, lukkede grænser - åbne kasser, lukkede kasser - åbne grænser, et EU - én kasse, 'social harmonisering'</p> <p>EU's fælles pengepolitik, Danmarks eksport af varer til EU-lande, handelsbarrierer, harmoniserede regler, løndumping, stabilitets- og vækstpagt, budgetdisciplin, finanspagten</p>
Væsentligste arbejdsformer	Læreroplæg, læseøvelser, gruppearbejde og quizzes